

3. Лихачев Д. С. Концептосфера русского языка. *Известия РАН. Серия литературы и языка*. Москва, 1993. Т. 52. № 1. С. 3–9.
4. Маслова В. А. Лингвокультурология : учеб. пособие для студентов ВУЗов. Москва : Академия, 2001. 183 с.
5. Сабитова З. К. Лингвокультурология : учебник. Москва : Флинта : Наука, 2015. 528 с.
6. Μπαρτινιώτης Γ. Λεξικό τής Νέας Ελληνικής Γλώσσας: Δ' έκδοση. Αθήνα : Κεντρο λεξικολογίας, 2012. 2256 σ.

УДК 811.124'373.46:34

МЕТАФОРО-МЕТОНИМІЧНІ ВІДНОШЕННЯ У ЛАТИНСЬКІЙ РЕЛІГІЙНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ АВГУСТИНА «СПОВІДЬ»)

METAPHOR-METONYMIC RELATIONS IN THE LATIN RELIGIOUS TERMINOLOGY (BASED ON THE AUGUSTIN'S WORK "CONFESSIONES")

Микитка М.-Д.Ю.,

orcid.org/0000-0002-2734-8272

аспірант кафедри класичної філології

Львівського національного університету імені Івана Франка

У статті розглянуто особливості явищ метафори та метонімії в залежності від частиномовного вираження транспонованої назви. У статті встановлено, що основними формами вираження метафор є іменники, прикметники, дієслова, рідше дієприкметник та герундій та описано типи структуризації метафоричних термінів та особливості їх реалізації у тексті. У статті як особливий вид виокремлено метафору, вжиту у вигляді метамовного сегмента тексту. У процесі дослідження метонімічних термінів виокремлено особливий вид метонімії – символічну, що є характерною саме для релігійних текстів.

Ключові слова: метафора, терміносполучення, латинська релігійна термінологія, метафоризація, метонімічне термінотворення.

В статье рассмотрены особенности явлений метафоры и метонимии в зависимости от языкового выражения транспонированного названия. В статье установлено, что основными формами выражения метафор являются существительные, прилагательные, глаголы, реже причастие и герундий и описаны типы структуризации метафорических терминов и особенности их реализации в тексте. В статье как особый вид, выделено метафору, употребленную в виде метаязыкового сегмента текста. В процессе исследования метонимии выделено особый вид метонимии – символическую, которая является характерной именно для религиозных текстов.

Ключевые слова: метафора, латинская религиозная терминология, метафоризация, метонимически терминообразования.

The article touches upon processes of metaphorization and metonymization, concerning the part-language expression of the transposed name. As is presented, the main forms of expression of the metaphor are nouns, adjectives, verbs and a small portion are participles and gerund. The types of structuring metaphorical terms and features of their implementation in the text are described. It is singled out a special kind of metaphor, which is used as a metamorphic segment of the text. According to the metonymic terms, a symbolic metonymy is described, which is typical for religious texts.

Key words: metaphor, term combination, Latin religious terminology, metaphorization, metonymic terms.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. До основних лексико-семантичних процесів, в результаті яких з'являються нові номінації в релігійній термінології, належать метафоризація та метонімізація. Перенесення за подібністю чи суміжністю дає змогу надати звичним словам загальної мови нового спеціалізованого значення, що корелює з поняттями релігійної сфери, або транстермінологізувати лексеми інших терміносистем у

релігійну. Крім того, утворені таким способом терміни зберігають тропеїчну категоріальність з характерними для неї образністю, експресивністю, емоційністю, які, на відміну від інших терміносистем, з часом не притуплюються. Тому нам видається доцільним розглянути метафоричні та метонімічні перенесення значень в термінолексичі, що функціонує в межах релігійного дискурсу Августина.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Протягом усього часу розвитку філологічної

науки проблема метафоризації термінів залишається однією з найбільш суперечливих і дискусійних у дослідженнях як вітчизняних, так і закордонних науковців. Лінгвістів цікавлять питання породження метафори, її семантична та синтаксична структура, граматична організація та функціонування. В історії лінгвістичної науки проблему метафоризації намагалися розв'язати Н. Арутюнова, В. Виноградов, В. Корольков, В. Гак, Н. Костюк, М. Бірдслі та інші. Серед останніх публікацій хочемо відзначити праці таких науковців як А. Мороз, І. Остапчук, О. Балабан, І. Гуменна, Ю. Агеева, Н. Костюк, Н. Кабанцева, С. Жаботинська, О. Крилець, В. Телія, Р. Дудок, Р. Помірко, Г. Шиманович та інші. Серед закордонних науковців, проблему метафори досліджували Дж. Лакофф, М. Джонсон, Л. Кемерон, А. Дейгнан, Р. Дірвен, Р. Пьорінг, Д. Доног, Г. Береніке, Д. Річі та інші. У фаховій мові релігії явище метафори досліджували І. Павлова, М. Ділай, В. Гаррісон (на основі української та англійської мов).

Актуальність дослідження. На сьогодні немає ґрунтовних досліджень цієї теми у межах латинського релігійного дискурсу. Існує потреба глибшого вивчення характерних ознак та особливостей утворення термінів-метафор і термінів-метонімів, розгляду їх функціонування, здійснення класифікації.

Формулювання цілей та завдань статті. Метою статті є охарактеризувати метафоричні та метонімічні конструкції, які функціонують у межах латиномовного релігійного дискурсу (на матеріалі твору А. Августина «Сповідь»). Поставлена мета передбачає вирішення таких завдань:

- 1) розглянути сутність та різновиди метафори;
- 2) визначити типи структуризації метафоричних термінів (прості, складні);
- 3) описати граматичне та синтаксичне вираження термінів;
- 4) пояснити основні відмінності між метафорою та метонімією.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням наукових результатів. До основних лексико-семантичних процесів, у результаті яких слово загальнолітературної мови розвиває вторинну номінацію, належать метафора та метонімія. *Метафорою* (гр. *μετά* - за + *φέρω* - нести) називається слово, значення якого переноситься на найменування іншого предмета, пов'язаного з предметом, на який звичайно вказує слово, рисами подібності [4, с. 213].

Перші спроби окреслити поняття метафори, як окреме мовне явище, були здійснені ще в анти-

чності. Аристотель визначав метафору як «перенесення слова зі зміною значення з роду на вид, з виду на рід та по аналогії» [1, с. 75] Таким чином, Аристотель розумів метафору як перенесення імені з одного об'єкта, який позначувався цим іменем, на якийсь інший об'єкт (субституційна модель).

На противагу Аристотелю, Цицерон та Квінтіліан розробляли теорію порівняння, яка розглядає метафору як скорочене порівняння, акцентуючи увагу на відношенні подібності, що лежить в основі метафори, а не на дії заміни (субституції) як такої. Ці концепції не виключають одна одну, оскільки порівняльна теорія передбачає також процедуру заміни [5, с. 111]. Деметрій радив користуватись метафорами, проте уточнював, що вони не повинні бути надто частими, інакше «замість опису напишемо дифірамб» [6, с. 251]

За весь час вивчення метафори, серед науковців сформувались різні підходи до її розуміння та трактування. На противагу творчому підходу, де метафора виступає одним зі шляхів асоціативно-образного використання слова та найпродуктивнішим креативним засобом збагачення мови, існує лінгвофілософський підхід трактування тропів.

Як відомо, раціоналісти Р. Декарт, Т. Гоббс, Дж. Локк, І. Кант стверджували, що «тропи заважають чіткості наукового пізнання та правильному розуму». З цією думкою сперечались П. Дюем та Н. Кемпбел, які вважали, що «метафора – невіддільна частина наукового пошуку» [10, с. 220].

Важливим є погляд на метафору В. Виноградова як на «нову семантичну функцію слова». Метафоричне словотворення відбувається на базі загальноновживаної лексики, загальнономовних асоціацій. Для метафоричних словосполучень характерна логічно несумісна синтаксична сполучуваність слів. У вільному синтаксичному словосполученні обидва слова мають первинне лексичне значення. У метафоричних словосполученнях відбувається «семантична переструктуризація», в результаті якої слова набувають якісно нових синтагматичних та функціональних характеристик і зазнають певних семантичних зміщень (зсувів) [3, с. 3-29].

Залежно від особливостей співвідношення зіставлюваних предметів (або за видами асоціативної подібності ознак), В.І. Корольков виділив 4 семантичні типи метафор перенесення значення: 1) «з неживого на живе»; 2) «з неживого на неживе»; 3) «з живого на живе»; 4) «з живого на неживе» [9, с. 15].

Опираючись на цю класифікацію, у досліджуваному творі Августина «Сповідь» ми виявили наступні типи:

«з неживого на живе» – за цим типом метафоричного зсуву зазнають асоціативного переосмислення предмети та явища, які зображуються у вигляді живих істот. Такий вид метафори ще називається, персоніфікацією (лат. *persona* – особа і *facere* – робити) або прозопопеею (τὸ πρόσωπον – обличчя та ποιέω – роблю): *animus vogabundus* (Conf, V, 5) – блукачий дух; *imperat animus corpori* (Conf, VIII, 9) – душа наказує тілу; *clamor cogitationis* (Conf, X, 1) – крик думки; *contendunt laetitiae meae cum maeroribus* (Conf, X, 28) – змагаються радощі мої зі смутком; *susceperat vinulentia* (Conf, IX, 8) – підкралась пристрасть до вина; *omnia ossa mea dicant* (Conf, IX, 1) – нехай скажуть всі кості мої; *quo enim cor meum fugeret* (Conf, IV, 7) – куди б втекло серце моє; *trahentes cor in terra* (Conf, VIII, 7) – серце борсалось в землі; *requievit (cor)* (Conf, IX, 12) – серце відпочило; *laudet te cor meum* (Conf, IX, 1) – прославляє тебе моє серце; *tristitia macerabar* (Conf, IX, 12) – печаль розривала та інше.¹

«з неживого на неживе» – за асоціативною подібністю (шляхом упредметнення) переосмислюється усе, що зображується у вигляді предметів та явищ: *laqueus mortis* (Conf, V, 7) – сильце смерті; *alae caritatis* (Conf, IV, 16) – крильця любові; *sarcina miseriae* (Conf, IV, 7) – тягар нещастя; *cornua falsae libertate* (Conf, II, 8) – роги облудної свободи; *tenebrae dubitationis* (Conf, IV, 16) – темрява сумнівів; *fomentum veritatis* (Conf, IX, 12) – бальзам правди; *fons vitae* (Conf, III, 8; IX, 10) – джерело життя; *flamma pietatis* (Conf, X, 31) – полум'я побожності; *in fidei cunabulis* (Conf, V, 5) – у колиці віри; *in nido ecclesiae* (Conf, IV, 16) – у гніздечку церкви та інше.

«з живого на неживе» – за цим типом «жива» особа (у контексті твору мова іде про Бога) описується у вигляді явищ чи станів: *dulcedo mea*, *honor meus*, *fiducia mea* (Conf, I, 20) – Насолодо моя, Честе моя, Віро моя; *refugium meum* (Conf, III, 3) – Захисте мій; *adiutor meus* (Conf, VII, 7) – Опоро моя; *miseriordia mea* (Conf, III, 3) – Милосердя моє; *suavitas et origo iustitiae* (Conf, IV, 3) – Солодощі та джерело справедливості та інше.

Фактичний матеріал свідчить про різноманітне граматичне вираження метафор у досліджуваному творі, а саме: автор використовує іменникові, дієслівні та прикметникові метафори.

Перше місце за частотністю вживання посідають іменникові метафори. Сюди зараховуємо прості (одночленні) терміни та терміносполу-

чення, які в лінгвістиці ще називають генетичними, адже один член словосполучення стоїть в родовому відмінку (Gen.): *invenientes* (Conf, I, 1) – шукачі Господа; *aspera* (Conf, IV, 12) – тернистий шлях; *dulcedo gratiae tuae* (Conf, X, 3) – солодощі ласки Твоєї; *laqueus diaboli* (Conf, III, 6; V, 3) – сильце диявола; *fructus mortis* (Conf, II, 3) – тенета смерті; *gens tenebrarum* (Conf, VII, 2) – плем'я темряви; *sermonis suavitas* (Conf, V, 13) – солодощі проповідей; *vinum erroris* (Conf, I, 16) – вино розпусти; *lex peccati* (Conf, VIII, 5) – закон гріха; *regulum fidei* (Conf, VIII, 12) – правило віри; *thesaurum in caelis* (Conf, VIII, 12) – скарб на небі; *spiritu pauperes* (Conf, VIII, 6) – убогі духом; *violentia consuetudinis* (Conf, VIII, 5) – насилля звички; *flamma pietatis* (Conf, X, 31) – полум'я побожності та інше.

Частотними є дієслівні метафори, основними граматичними формами вираження яких є дієслово: *carne solvisti* (Conf, IX, 3) – звільнився з тіла; *inimicitias excitare* (Conf, IX, 9) – розпалювати ворожнечу; *eruiisti linguam meam* (Conf, IX, 4) – звільнив мій язик; *inclinasti caelos* (Conf, VIII, 2) – прихилив небеса; *inferbui sperando* (Conf, IX, 4) – закипів надією; *ago sub alis tuis* (Conf, X, 4) – служу під крилами твоїми; *contundebat pudore horribilis* (Conf, VIII, 7) – проймався жахливим соромом, *sapientiam bibere* (Conf, IX, 3) – пити мудрість; *sedere in cathedra mendacii* (Conf, IX, 2) – засідати на кафедрі брехні та інше; дієприкметник (**Participium**): *excitatus studio sapientiae* (Conf, VIII, 7) – запалав бажанням мудрості; *maerore attonitus* (Conf, IX, 11) – охоплений горем; *evellens de laqueo pedes meos* (Conf, IV, 6) – вириваючи з тенет ноги мої; *ligatus mea ferrea voluntate* (Conf, VIII, 5) – здавлений своєю залізною волею та інше; герундій: *exarsit ad imitandum* (Conf, VIII, 5) – загорівся бажанням; *scalpendi scabiem libidinum* (Conf, IX, 1) – розчісувати свербіж пристрастей.

Прикметникові (атрибутивні) метафори, або їх ще називають метафоричними епітетами, вживаються найрідше: *caelestis imperator* (Conf, VII, 21) – князь небесний; *turgidus spiritus* (Conf, IX, 4) – гордий дух; *infelix anima* (Conf, X, 31) – нещасна душа; *dulcis pater* (Conf, III, 8) – солодкий батько; *insanium mendacium* (Conf, VIII, 2) – божевільна брехня; *famelica cogitatio* (Conf, IX, 4) – голодна думка; *sancti servi* (Conf, III, 9) – святі раби; *lis ardens* (Conf, VIII, 8) – вогненна суперечка; *insipiens cor* (Conf, V, 3; VII, 9) – нерозумне серце та інше.

Аналіз фактичного текстового матеріалу дає підстави зауважити, що за структурою, а також

¹ Тут і далі переклад наш за виданням Р. Knöll [11]

за способом реалізації у тексті, метафори можна поділити на прості (одночленні), метафори-терміносполучення та розгорнуті метафори (у вигляді речень та фрагментів тексту).

Найменш частотними виявились **прості** метафори: *rector* (Conf, I, 20; III, 8) – Правитель; *conditor* (Conf, I, 20; II, 3) – Творець; *deceptores* (Conf, VI, 3) – ошуканці (сектанти); *serpens* (Conf, VI, 12) – змії спокуси; *silvae* (Conf, XI, 2) – ліси (Св. Письмо); *cervi* (Conf, XI, 2) – олені (викладачі Св. Письма); *invenientes* (Conf, I, 1) – шукачі Господа; *aspera* (IV, 12) – тернистий шлях та інше.

Більш поширеним типом є **метафори-терміносполучення**, що складаються з двох, рідше трьох членів. Це можна пояснити тим, що бінарність терміна найбільш ясно може передати процес та механізм метафоризації, показати взаємодію двох членів терміна між собою як інформаційно-сміслових комплексів: *spiritu pauperes* (Conf, VIII, 6) – убогі духом; *verba animae* (Conf, X, 1) – слова душі; *fons misericordiarum* (Conf, VI, 16) – джерело милосердя; *inimici scripturae* (Conf, IX, 4) – вороги Письма; *populus fidelis* (Conf, VIII, 2) – християнський народ; *lex divina* (Conf, VII, 8) – Закон Божий; *spiritualis mater nostra* (Conf, VII, 1) – наша духовна матір (Церква); *vita beata* (Conf, IV, 12) – життя блаженне; *delicia animi mei* (Conf, IV, 4) – солодощі душі моєї; *miles castrorum caelestium* (Conf, X, 31) – воїн небесних таборів (вірні на службі Христа) та інше.

Хоча метафори-терміносполучення і є найчастотнішими у різних текстах, вони не завжди глибоко розкривають суть описуваного явища та не передають художній образ. З метою кращого розкриття суті зображуваного предмета, явища чи процесу вживаються **розгорнуті метафори**, що, як правило, розкриваються за допомогою цілих речень або фрагментів тексту.

Розгорнута, або розширена метафора складається з декількох слів, які вживаються метафорично та створюють єдиний образ, тобто є взаємопов'язаними та доповнюють одне одного для підсилення образу [2, с. 2]: *severa misericordia flagella ingeminans timoris et pudoris* (Conf, VIII, 11) – у суворому милосерді шмагало подвійними ударами страху та сорому; *humilitatis montibus et collibus cogitationum tearum, et tortuosa mea direxeris, et aspera lenieris* (Conf, IX, 4) – знижуючи гори та пагорби думок моїх, випростав мої круті шляхи, і тернистий шлях пом'якшив; *baculo disciplinae tuae confringebas ossa mea* (Conf, VI, 6) – палицею суворості твоєї трошив кості мої; *et dextera tua respiciens profunditatem mortis meae et a fundo cordis mei exhauriens abyssum corruptionis*

(Conf, IX, 1) – Ти заглянув у безодню смерті моєї та правицею Своєю вичерпав з дна мого серця прірву зіпсуття та інше.

Нашу увагу привернув приклад метафори, вжитої у вигляді цілого фрагменту тексту, у якому спостерігаємо розгорнутий та деталізований опис певного процесу, явища, стану: *Fundo tibi, deus noster, pro illa famula tua longe aliud lacrimarum genus, quod manta de concusso spiritu, consideratione periculorum omnis animae, quae in Adam moritur, quamquam in in Christo vivificata, etiam nondum a carne resoluta, sic vixerit, ut laudetur nomen tuum in fide moribusque eius* (Conf, IX, 13) – Я виливаю перед тобою, Боже мій, за цю Рабу Твою, цілком інші сльози, що плывуть з глибини душі, приголомшеної розмірковуванням над небезпеками кожної душі, що помирає в Адамі. Правда, що вона ожила у Христі, та поки не звільнилася з пут тіла, вона жила так, щоб своєю вірою та чесністю прославити ім'я Твоє.

Метонімічне термінотворення. Метонімія (з гр. ἡ μετωνῶμια – перейменування) є важливим чинником лексико-семантичної системи мови та термінотворення. Р.І. Дудок визначає її як стилістичну фігуру, яка позначає семантичний процес, де форма мовної одиниці «переходить» з одного референта на інший на підставі тієї чи іншої суміжної ознаки [7, с. 215-216].

На перший погляд метафора та метонімія схожі між собою, проте, між цими поняттями існує суттєва різниця. Метафора ґрунтується на перенесенні значення за аналогією, за подібністю, а метонімія – за суміжністю. Таким чином суть цих процесів полягає у перенесенні або переосмисленні значень, звуженні або розширенні значень, спеціалізації значень. До прикладу, іменник *memoria* – «пам'ять» в релігійній термінології за перенесенням назви за подібністю отримав значення «могила», а іменник *ecclesia* – «зібрання» за суміжністю – значення «церква».

Як зазначає Р.І. Дудок, метафора репрезентує вертикальну вісь у семантичних процесах термінотворення, забезпечує його семантичне розгортання, вона у кількісному відношенні переважає метонімію. Метафора – це передусім *семантичний зсув у значенні*, а метонімія – *семантичний зсув у референції* [7, с. 217].

Дж. Лакофф та М. Джонсон у своїй праці “Metaphors We Live By” зазначають, що особливими випадками метонімії є культурна та релігійна символіка, тому *символічні метонімії* є важливим засобом розуміння релігійних та культурних концептів. Вони наводять приклад символічної метонімії у християнській релігії Dove

for holy spirit (Голуб замість Святого Духа), яка заснована на концепції голуба в західній культурі та концепції Святого Духа в християнській теології [12, с. 40].

Такі символічні метонімії неодноразово зустрічаємо і у творі «Сповідь»: *iam de medio Babylonis fugerat* (Conf, II, 3) – втекла з того Вавилону (автор вживає слово «Вавилон» як символ розпусного життя); *sabbato vitae aeternae requiesces in te* (Conf, XIII, 36) – у Суботі вічного життя відпочинемо в тобі (Субота у ранньому християнстві була символом завершення усіх справ та відпочинку, тому автор використовує її як символ вічного життя).

Якщо Дж. Лакоф та М. Джонсон описали голуба як символ Святого Духа, то в Августина знаходимо схоже метонімічне перенесення, де він застосовує те ж порівняння птахів зі злими духами: *praeda volatilibus* (Conf, I, 17) – здобич птахам.

Метонімія виникає на основі словосполучення чи речення і є результатом еліптичного скорочення мовлення. Основою регулярних метонімічних перенесень є просторові, поняттєві, синтагматичні та логічні відношення між різними категоріями об'єктів позамовної дійсності [8, с. 34].

Так, наприклад, розрізняють метонімію, в основі якої лежить перенесення предмета на творця чи виконавця (**метонімія належності**): *non commemorasse scripturam...apostolus distincte ait* (Conf, XII, 22) – Святе Письмо не згадало..., а

«Апостол» ясно говорить; *nec me prohibeat apostolus coniugari* (Conf, VIII, 1) – «Апостол» не забороняв мені одружуватись; *scriptura appellavit...* (Conf, XII, 21) – Святе Письмо назвало...; *non congruere testimoniis legis et prophetarum* (Conf, VII, 21) – не узгоджується зі свідченнями «Законів» та «Пророків»; *...cum minimum apostolorum tuorum legerem* (Conf, VII, 12) – коли читав найменшого з твоїх апостолів (тобто читав послання, написане одним з Апостолів); або назва місця — на сукупність осіб (**метонімія місця**): *gaudente ecclesia* (Conf, VIII, 2) – раділа церква (тобто раділи віряни) та інше.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, метафоризація – це універсальний процес, що відіграє важливу роль у релігійному мовленні, суттєво збагачує та урізноманітнює фонд латинських релігійних термінів, органічно передає індивідуальний стиль мислення автора, розкриваючи особливості його світосприйняття. Явище метонімії, як процес утворення нових лексичних одиниць та термінів, є менш поширеним у порівнянні з метафорою, проте також займає своє місце у релігійній терміносистемі. У контексті релігійної термінології можемо говорити про так звану символічну метонімію.

Вважаємо перспективним подальше дослідження латиномовної релігійної лексики, яка побудована шляхом метафоричного та метонімічного перенесення в інших фахових підмовах латинської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аристотель Поетика / перекл. з старого. Борис Тен, вст. стат. і комент. Й.У.Кобова. – Київ: Мистецтво, 1967. 134 с.
2. Борисова О.В. Особливості відтворення метафори в українському перекладі роману Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі». Мовні і концептуальні картини світу. 2010. Вип. 31. С. 17–22.
3. Виноградов В.В. Основные типы лексических значений слова. Вопросы языкознания. 1953. № 5. С.3–29.
4. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник / За наук. ред. Олександра Галича. 4-те вид., стереотип. – Київ : Либідь, 2008. 488 с.
5. Гуцол С.Ю. Метафора як спосіб символічного вираження внутрішнього досвіду особистості. Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка : збірник наукових праць. 2007. № 3 (21). Ч. 1. С. 109–116.
6. Деметрий О стиле. Античные риторики / под ред. А.А. Тахо-Годи. Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1978. С. 237–285.
7. Дудок Р.І. Проблема значення та смислу терміна в гуманітарних науках. Монографія. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 358 с.
8. Кравець Л.В. Метафора і метонімія – два центри тропеїчної системи. Культура слова. 2000. № 55–56. С.30–36
9. Корольков В.И. Метафора. Краткая литературная энциклопедия. Москва, 1967. Т.4. С. 794–797
10. Остапчук І.І. Тропи та тропеїзація англословного масмедійного дискурсу: дис. канд. філол. наук: 10.02.04 германські мови. Львів, 2016. 230 с.
11. Augustinus S. Aurelius / Confessionum libri tredecim / S. Aurelius Augustinus; ex recognitione P. Knöll. Lipsiae: Teubner, 1909. IV+348 p.
12. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. – Chicago: Chicago University Press, 1980. 242 p.